

Aquest manual és un estudi complet i exhaustiu del Llibre IV del Codi civil de Catalunya, Llei 10/2008, del 10 de juliol, relatiu a les successions, vigent a Catalunya des de l'1 de gener de 2009.

En aquesta obra un grup escollit de professionals del dret, integrat per professors universitaris, notaris, advocats, jutges i magistrats, ha aportat el seu coneixement teòric i pràctic en l'àmbit del dret de successions. El resultat és un manual que combina la teoria jurídica amb la pràctica habitual en les notaries, els despachos d'advocats i els tribunals de justícia i que satisfà tant les necessitats dels universitaris que han d'estudiar la matèria, com les necessitats dels professionals que han d'aplicar-la.

L'estructura del llibre segueix la sistemàtica del Codi civil de Catalunya i està integrat per 23 capítols: 1. El dret de successions a Catalunya. 2. La successió per causa de mort: subjectes i objecte. 3. Els principis del dret successori català. 4. El procés d'adquisició de l'herència. 5. Els testaments. Codicils i memòries testamentàries. 6. Interpretació, nul·litat i ineficàcia del testament. 7. La institució d'hereu. 8. Les disposicions fiduciàries. 9. Les substitucions hereditàries. 10. Els fideïcomisos. 11. Els llegats. 12. Les disposicions modals. 13. Els marmessors. 14. Els pactes successoris. 15. Les donacions per causa de mort. 16. La successió intestada. 17. El dret de legítima. 18. La quarta vidual. 19. Adquisició i repudiació de l'herència. 20. El dret d'acréixer. 21. La comunitat hereditària. 22. La partició i la col·lació. 23. La protecció del dret de l'herència. I hi afegeix una addenda destinada a l'estudi de l'impost de successions.

Aquest manual s'inclou en el Projecte Precompetitiu USP-Banc de Santander i ha comptat amb la col·laboració de la Generalitat de Catalunya, Banc de Santander i la Universitat Abat Oliba-CEU.

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
Direcció General
de Dret i d'Entitats Jurídiques

Universitat
Abat Oliba CEU

JIB
BOSCHE CIVIL

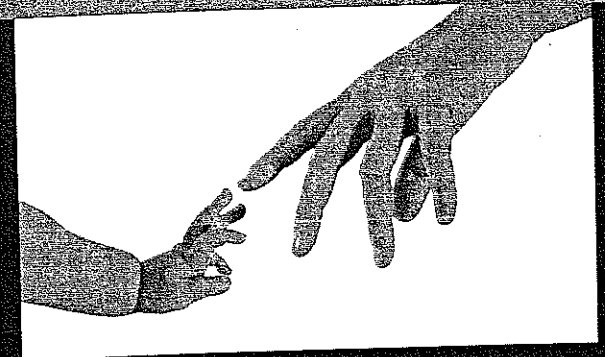

Adolfo Lucas Esteve (dir)

Oscar Amills · Jorge Arqués · Miguel Angel Campo · Neus Cortada
Maria del Mar Escutia · Carolina Fons · Francesc Xavier Francino
Carmen Ma Lázaro · José Luís Llaquet · Francesca Llodrà
Adolfo Lucas · María Jesús Pesqueira · Luís Prados · Mariano Roca
Víctor Ruíz · Angel Serrano · María Luisa Zahino

Dret Civil Català Vol. III

Dret de Successions

JIB
BOSCHE CIVIL

© 2010 ADOLFO LUCAS ESTEVE (Dir.)

© 2010

Librería Bosch, S.L.

Av. Diagonal, 382
08037 BARCELONA
<http://www.jmboscheditor.com>
E-mail: editorial@jmboscheditor.com

Reservados todos los derechos. De conformidad con la legislación vigente, queda terminantemente prohibida la reproducción total o parcial de esta obra, en cualquier tipo de soporte, sin la autorización de los titulares de los derechos de propiedad intelectual o de sus cesionarios.

ISBN: 978-84-7698-903-6
D.L.: SE-5935-2010

Diseño de portada: Antonio Benavente
Maquetación: Cristina Payà (www.ipstudio.es)
Impresión: Publicisa

Printed in Spain - Impreso en España

AUTORS

OSCAR AMILLS ERAS

Advocat del despatx Uria i Menéndez.

Capítol 16

JORGE ARQUÉS I PICANYOL

Advocat i economista del despatx Cuatrecases.

Addenda I

MIGUEL ANGEL CAMPO GÜERRI

Notari.

Capítols 5 i 6

DRA. NEUS CORTADA CORTIJO

Professora titular dret civil de la UdL.

Capítol 17

MARIA DEL MAR ESCUTIA ABAD

Advocadessa i professora d'ESADE i UOC.

Capítols 14 i 15

DRA. CAROLINA FONS RODRÍGUEZ

Jutgessa i professora de la UAO.

Capítol 23

FRANCESC XAVIER FRANCINO BATLLE

Notari.

Capítols 19 i 20

DRA. CARMEN MARÍA LÁZARO PALAU

Professora de la UIC i Consultora de la UOC.

Capítol 10

DR. JOSE LUIS LLAQUET DE ENTRAMBASAGUAS

Advocat i professor de la UAO.

Capítol 18

DRA. FRANCESCA LLODRÀ GRIMALT

Professora titular de dret civil de la UIB.

Capítols 9 i 12

DR. ADOLFO LUCAS ESTEVE

Professor de la UAO i Magistrat suplent de l'Audiència Provincial de Barcelona.

Capítols 1 a 4

MARIA JESUS PESQUEIRA ZAMORA

Professora de la UAO i UOC.

Capítol 13

LUIS PRADOS RAMOS

Notari.

Capítol 21 i 22

MARIANO ROCA LÓPEZ

Advocat en el despatx Cuatrecasas, Gonçalves Pereira, especialitzat en l'assessorament jurídic i tributari a grans capitals.

Addenda I

VICTOR RUIZ MARTÍNEZ

Advocat del despatx Uria i Menéndez.

Capítol 16

DR. ANGEL SERRANO DE NICOLÁS

Notari.

Capítols 7 i 11

DRA. MARÍA LUISA ZAHINO RUIZ

Professora de dret civil de la UB.

Capítol 8

ÍNDEX

PART I	
LA SUCCESSION PER CAUSA DE MORT A CATALUNYA	31
CAPÍTOL 1	
El dret de successions a Catalunya	33
1. El llibre IV del Codi civil de Catalunya	34
1.1. Aplicació del llibre IV	35
1.2. Estructura del llibre IV i conceptes bàsics	38
2. Els precedents històrics i legislatius del llibre IV	39
2.1. Els precedents legislatius catalans	41
3. El dret de successions. Interès particular <i>versus</i> interès públic	43
3.1. Límits quantitius de la voluntat: les quatre quartes	44
Bibliografia	44
CAPÍTOL 2	
La successió per causa de mort: subjectes i objecte	45
1. La successió per causa de mort	45
1.1. Successió voluntària i legal	47
1.2. Títols successoris: hereu i legatari	48
1.2.1. Distinció entre l'hereu i el legatari	49
1.2.2. Supòsits dubtosos	50
2. Subjectes de la successió. Capacitat per a succeir	52
2.1. Capacitat general per a succeir	52
2.1.1. Les persones físiques	53
2.1.2. Les persones jurídiques	56
2.2. Indignitat i inhabilitat successòries	56
2.2.1. La indignitat successòria	57
2.2.2. La inhabilitat successòria	58
2.2.3. Efectes comuns a la indignitat i inhabilitat successòries	60

CAPÍTOL 18

LA QUARTA VIDUAL

La quarta vidual és una institució jurídica que apareix regulada a l'art. 452-1 ss. CCCat. El Títol V del Llibre IV desenvolupa altres atribucions successòries determinades per la llei, que concreta en la llegítima (capítol I) i en la quarta vidual (capítol II). Malgrat aquesta regulació conjunta, el mateix Preàmbul de la Llei ja anticipa que la quarta vidual «segueix sense ésser un dret legitimari». LAMARCA considera que, «si bé no és pot dir encara que al dret català hi ha llegítima del vidu, aquest té un dret legal en la successió del cònjuge o convivent enfortit en relació amb el CS (=Codi de Successions)».

El Codi Civil català regula la quarta vidual en sis articles, és a dir: el dret a la quarta vidual (art. 452-1); l'exclusió del dret a la quarta vidual (art. 452-2); el còmput de la quarta vidual (art. 452-3); la reclamació i pagament de la quarta vidual (art. 452-4); la reducció o supressió de llegats i donacions (art. 452-5) i, finalment, l'extinció de la quarta vidual (art. 452-6).

El CCCat analitza en què consisteix la quarta vidual; regula tant el dret que té el supervivent a reclamar-la com els supòsits en què no té dret; estableix les regles per a la fixació del còmput de l'esmentat dret pel tribunal instructor; fixa la posterior acció del supervivent a reclamar la quarta vidual als hereus del premort i la forma en què aquests hauran de pagar-la, incloent situacions en què l'actiu hereditari líquid no permeti el pagament de la quarta vidual; determina els supòsits en què el supervivent perd el dret a la quarta vidual i, també, regula l' anotació preventiva del dret en el Registre de la Propietat.

1. Configuració jurídica

L'origen d'aquesta institució es remunta al Dret romà tardà i, a través del Dret Canònic, va passar al Dret medieval i va arrelar en el Dret català com una institució peculiar i pròpia, de profundes arrels consuetudinàries, que es va mantenir, sense grans modificacions, en la Compilació del Dret civil català de 1960, en la seva reforma de 1984, en l'art. 383 del Codi de Successions de 1991 i que ha estat actualitzat amb una «regulació de nova planta» (Preàmbul) en l'art. 452 de la present Llei. La quarta vidual —o, antigament, marital—, és una institució típicament catalana que no té equivalència en el dret civil espanyol.

El Preàmbul del Llibre IV afirma que aquesta figura jurídica pretén evitar la situació injusta que podria donar-se davant els qui, després de viure marital o convivencialment fins la dissolució del matrimoni per la mort d'un d'ells, es trobessin econòmicament en

pitjors condicions que els qui haguessin dissolt el seu matrimoni per mitjà d'un divorci, els quals mantenen el seu dret sobre el patrimoni de l'excònjuge premort (art. 86.2 CF).

En definitiva, aquesta figura actua com a mesura correctiva davant els possibles efectes injustament perjudicials que podrien derivar-se de l'absència de condició de legitimari del supervivent (STSJC de 26 de gener de 1995), conseqüència de la incomunicació patrimonial que comporta el règim de separació de béns a Catalunya.

En els seus orígens romans, aquesta institució es limitava a protegir al cònjuge repudiat que no havia aportat dot al seu matrimoni, però la potencialitat jurídica d'aquesta figura va permetre que, poc després, s'apliqués igualment a la vídua que quedava econòmicament desprotegida en el seu nou estat civil. Amb aquests trets va romandre durant segles.

La recent evolució normativa, que suprimeix les distincions sexuals i assimila els drets dels convivents estables en parella de fet als dels cònjuges, ha comportat la necessitat d'adaptar aquesta figura a la nova realitat familiar i social. Primer es va ampliar el dret a la quarta vidual a qualsevol dels cònjuges vidus, amb independència del sexe (reforma compiladora de 1984) i després a qualsevol dels convivents estables, amb independència del sexe (art. 34 a) LUEP). En la mateixa data que la Llei 10/1998, de 15 de juliol de 1998, d'Unions Estables de Parelles de Catalunya, la Llei 9/1998 promulgava el Codi de Família (=CF). La present Llei 10/2008 suprimeix la reserva vidual i actualitza l'usdefruit vidual, entre d'altres novetats successòries.

Sense cap dubte, la regulació d'aquest institut en el Llibre IV CCCat influirà en la regulació d'altres institucions del futur Llibre II CCCat, de les Persones i les Famílies.

2. Concepte

El contingut de les dues reformes anteriorment esmentades han quedat fixades en el nou Codi Civil català, el qual concep la quarta vidual com un benefici o una atribució successòria legal que reconeix el dret que correspon al supervivent quan reuneix els requisits de l'article 452-1.

El citat article estableix el següent:

«El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella que, amb els béns propis, els que li puguin correspondre per raó de liquidació del règim econòmic matrimonial i els que el causant li atribueixi per causa de mort o en consideració a aquesta, no tingui recursos econòmics suficients per a satisfer les seves necessitats té dret a obtenir en la successió del cònjuge o convivent premort la quantitat que calgui per a atendre-les, fins a un màxim de la quarta part de l'actiu hereditari líquid, calculat d'acord amb el que estableix l'article 452-3.»

ROCA I TRIAS, analitzant l'anterior article i posant-ho en relació amb la llegítima, considera que «l'article 452-1 és una norma prèvia a la quarta, actua com a pressupòsit i a la vegada, com a determinant de la quantia que s'ha de percebre, ja que pot no acreditar dret a la íntegra quarta part, sinó solament a una part concretada en relació a les seves necessitats. Per aquesta raó es pot dir que el patrimoni del supervivent es té present en el moment de la determinació de l'existència del dret, encara que també i en el del càlcul de la seva quantia, perquè a més patrimoni, menys quantia. Així doncs, s'ha de concloure que la quarta no té un contingut fix» (p. 588).

Podríem definir la quarta vidual com el dret personal que la llei catalana, com pensió compensatòria successòria, atribueix de forma subsidiària al cònjuge i al convivent estable

supervivent amb capacitat successòria que no disposa de recursos econòmics suficients per satisfer les seves necessitats vitals mantenint un estatus similar al que havia gaudit en vida del difunt, i que li permet restablir legalment l'equilibri econòmic reclamant als hereus del premort fins a un màxim del valor de la quarta part de l'actiu hereditari líquid, que pot rebre en béns o en diners.

3. Naturalesa jurídica

La naturalesa jurídica d'aquesta figura ha suscitat diverses interpretacions en la doctrina moderna, que han oscil·lat entre la seva inclusió en el dret de família o en el dret successori, que és on clarament la quarta vidual es situa en l'actualitat.

- 1) La quarta vidual va néixer en el Dret romà tardà com una institució del dret de família. En aquest sentit, algunes sentències aproximen la quarta vidual al dret de Família, com la STS de 13 de gener de 1919, la Sentència del Tribunal de Cassació de la Generalitat de 8 de març de 1937 i altres més recents del TSJC. LAMARCA no dubta en què la quarta vidual «constitueix una perllongació post mortem dels deures d'assistència entre cònjuges».
- 2) La doctrina tradicional catalana es referia a la quarta vidual com un dret atípic (MANRESA).
- 3) La major part dels autors considera que és una figura que ha d'emmarcar-se dins el dret de Successions, encara que no és pacífica la naturalesa jurídica que adopta la quarta vidual en aquest règim.

a) Uns autors consideraven que la quarta vidual formava part de l'herència, en donar-li a la vídua el tracte d'hereva del premort, per quant tenia un dret de participació que era hereditari i que afectava el relictum. No obstant això, l'art. 379-2 CS va excloure expressament que el supervivent fos un hereu més.

Altres ho assimilaven al llegat, per quant consideraven que la quantia de la quarta vidual es detreia de la pars bonorum hereditatis.

La jurisprudència ha anat oscil·lant en l'elecció d'alguna de les doctrines que esmentem a continuació:

b) Per a alguns autors la quarta vidual s'assemblava al dret d'aliments, i així apareix en la Sentència del Tribunal de Cassació de la Generalitat de 8 de març de 1937.

c) El Tribunal Suprem va acollir durant anys la doctrina que situava la quarta vidual a l'òrbita de la llegítima, en una mena de quasi-llegítima de la vídua (així, per exemple, SSTS de 8 de març de 1927, 6 de juliol de 1940, 7 de juliol de 1955 i 21 de juny de 1958) i aquesta semblava que era la seva naturalesa jurídica.

No obstant això, el Preàmbul de la nova Llei 10/2008 diu taxativament que la quarta vidual «segueix sense ésser un dret legitimari», a pesar que l'art. 452-3 remet a les regles del còmput de la llegítima. És evident que hi ha una similitud en ambdues figures, encara que la major diferència consisteix en el fet que en la quarta vidual no existeixen, stricto sensu, les imputacions que sí es donen en les llegítimes, per quant el dret a la quarta vidual no és absolut, sinó condicionat al compliment dels requisits legals.

La SAP de Barcelona de 2 de març es refereix a la quarta vidual com una llegítima condicionada sobre l'herència, la qual cosa ha portat a SALVADOR CODERCH a qualificar-la com un «dret paralegítimari».

d) Finalment, la jurisprudència més recent sembla inclinar-se per la doctrina que considera que, davant el desequilibri econòmic que provoca en el supervivent la mort de l'altre cònjuge o convivent estable, la quarta vidual seria una forma de pseudo-compensació econòmica successòria establerta per llei i assimilada a la pensió compensatòria familiar i d'aquí alguns criteris de l'art. 84 CF que incorpora l'art. 452-1.2, sense que arribin a identificar-se ambdues. En aquest sentit i com veurem, s'imputen al pagament de la quarta vidual els béns que tingui dret a percebre el supervivent com a conseqüència de la liquidació de béns del premort. Així, les importants sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de 4 de desembre de 1989 i 26 de gener de 1995 i el propi Preàmbul de la Llei 10/2008.

No obstant això, LAMARCA, amb raó, analitza els punts febles d'aquesta doctrina, tant pel que fa a les seves implicacions en el futur Llibre II CCCat com a nivell fiscal. Així, afirma que «no hi ha res a dir si ambdós drets són intercanviables i, si és el cas, complementaris. El problema sorgeix, com ja s'ha apuntat, si la compensació econòmica suposa una resta del relictum als efectes del còmput de la llegítima. Cal tenir en compte que, a efectes tributaris, la compensació està exempta de tributació i suposarà a la pràctica una oportunitat clara per reduir l'impacte fiscal de la successió, atès que l'art. 31.3 lletra d) de la llei de l'Imposta exclou de tributació per IRPF les adjudicacions que és produeixin entre els cònjuges en l'extinció del règim econòmic matrimonial de separació 'per imposició legal'. Si l'hereu, d'acord amb el cònjuge, detreu una quarta part del patrimoni relictu en forma de compensació, reduirà clarament la base de l'Impost de Successions, a reserva que l'Agència Tributària de Catalunya entengui una altra cosa».

Aquest autor manté que «en aquest sentit és molt important determinar que aquesta possible quarta detreta en pagament de la compensació per raó de treball, que no necessàriament ha de ser conseqüència d'un procés judicial, es consideri com a relictum pel còmput legítimari, a diferència del que dogmàticament sembla que correspondria fer. (Per una altra banda) com a diferència o disfunció important entre la quarta i la compensació, cal assenyalar que la 'quarta' de la compensació projectada és susceptible de transacció o de pacte entre els cònjuges, que en poden pactar 'l'increment, la reducció o l'exclusió', cosa que no succeeix amb la quarta vidual. Sembla que aquesta transacció o pacte no s'ha de tenir en compte en els termes de l'art. 452-1.1, la qual cosa no és coherent amb l'estructura del dret».

Amb més rotunditat, GARRIDO es mostra clarament favorable a la llibertat de les voluntats de cònjuges i convivents, incloent el possible pacte pel qual es renuncia prèviament a la Quarta que pogués correspondre-li en el béns de la seva parella.

Aquest dret té dos moments. El primer consisteix en l'adquisició pel supervivent del dret a la quarta vidual en el moment de l'obertura de la successió. El segon consisteix en la pretensió que assisteix al beneficiari del dret a la quarta vidual per actuar contra els hereus, reclamant la seva satisfacció en la quantitat fixada judicialment, amb les actualitzacions corresponents.

4. El dret a la quarta vidual

La quarta vidual ve determinada per llei i el seu dret s'adquireix ope legis sense que sigui necessària la seva acceptació, sense perjudici de la renúncia.

En aquest apartat analitzem els pressupòsits jurídics i econòmics que necessàriament han de donar-se perquè en el supervivent tingui dret a la quarta vidual.

4.1. Pressupòsits jurídics

- a) Matrimoni vàlidament celebrat o convivència estable de parella de fet, ambdós tenint vida en comú en el moment de la defunció del cònjuge o de l'altre convivent. Així, el supervivent pot ser el cònjuge vidu o el convivent supervivent d'una unió estable de parella.

Per tant, els matrimonis nuls i aquells que sent vàlids han estat posteriorment dissolts per un divorci, no donen dret a la persona anul·lada i a l'excònjuge a reclamar la quarta vidual.

El supervivent no adquireix el dret a reclamar la quarta vidual quan va cessar la convivència matrimonial abans de la defunció, amb independència que la separació hagués estat de fet o judicial. Així, l'art. 452-2, regulant l'exclusió del dret a la quarta vidual, remet a l'art. 442-6 CCCat.

Tot i així, estant pendent demanda de separació, nul·litat o divorci, els hereus podran prosseguir llur litigi als efectes de la privació de la quarta vidual (Sentència del Tribunal de Cassació de la Generalitat de 8 de març de 1937 i STSJC de 26 de gener de 1995). No s'aplicarà l'art. 79 CCE.

Sent la convivència estable de parella de fet amb vida en comú en el moment de la defunció de l'altre convivent un suposat alternatiu al matrimoni, se li apliquen, mutatis mutandis, les particularitats anteriors.

- b) Capacitat successòria del supervivent, que pot perdre-la per la seva indignitat per succeir al difunt, apreciada judicialment post mortem en raó de les causes de l'art. 412-3 CCCat, encara que el CCCat no ho regula expressament.

Encara que el premort no pot desheretar el seu cònjuge o convivent estable, sí que pot al·legar en el seu testament les possibles causes d'indignitat que inhabilitarien el supervivent com a titular del dret a rebre la quarta vidual. De la mateixa manera, el premort va poder, en el seu moment, perdonar tàcita (reconciliació) o expressament (atorgant testament o una altra disposició a favor seu) la causa que va originar la indignitat –i així s'entén implícitament quan es va restablir la vida en comú (STSJC de 8 de juny de 1993)–, amb les conseqüents disposicions dels arts. 412-4 i 412-6. 2 i 3.

El supervivent pot perdre la quarta vidual per l'existència d'una causa objectiva d'indignitat, fins i tot encara que no l'hagi al·legat el premort testamentàriament i també quan la causa d'indignitat es produís en un moment posterior al de l'obertura de la successió.

ESPIAU considera que, no havent modificat la legislació anterior del CS, no li són aplicables les normes sobre les causes del desheretament (art. 451-17.2 CCCat) i, conseqüentment, els titulars tindran dret a la quarta vidual, podent reclamar el seu compliment.

- c) Exercici de l'acció dins el termini i la forma escaient.

Quan el supervivent és titular de béns amb els que pot atendre les seves necessitats, no neix el dret a la quarta vidual.

Sent un dret personalíssim del supervivent, com a titular del dret, només ho pot reclamar ell mateix, si és del seu interès, a partir del moment de l'obertura de la successió després de la mort del causant.

Tenint en compte l'art. 9.8 del CF, ESPIAU considera que el criteri determinant d'aplicació dels preceptes que regulen el dret a la quarta vidual no és el veïnat civil

català del causant en el moment de la seva mort, sinó el de la subjecció al dret civil català originada pel seu matrimoni o unió estable de parella.

El supervivent ha d'exercir l'acció de reclamació de la quarta vidual davant el corresponent tribunal d'instància (STSJC de 26 de gener de 1995) dins el termini dels tres anys posteriors a la defunció del cònjuge o convivent, segons la disposició general de l'art. 121-21 del Llibre I CCCat Civil, reduint així els cinc anys de l'art. 384.4 del CS.

Aquest dret s'extingeix amb la mort del supervivent que no ho hagi exercit (art. 452-6.1c). L'acció de reclamació no es transmet als seus hereus, per quant, com hem indicat, és un dret personalíssim.

Quan exercita l'acció el supervivent ha de deixar constància de la seva reclamació i de la quantia d'aquesta, la qual estarà en funció dels seus béns propis i dels béns relictos. Legalment no s'estableix la quantitat mínima que es pot sol·licitar en l'acció de la quarta vidual, però sí la quantitat màxima que pot sol·licitar-ne judicialment, que no podrà superar la quarta part dels béns relictos, és a dir, fins a un màxim de la quarta part de l'actiu hereditari líquid (art. 452-1). Per tant, el beneficiari de la quarta vidual només té dret a un valor que, com a màxim, correspongui a la quarta part de l'actiu hereditari líquid, però no a la quarta part dels béns hereditaris.

En definitiva, el sentit de la quarta vidual és completar els béns propis del supervivent que exercita l'acció en allò que li manqui per continuar portant un ritme de vida similar a que estava portant en vida del cònjuge o convivent. En aquesta graduació el límit màxim que opera és la quarta part de l'actiu hereditari líquid.

4.2. Pressupòsits econòmics

Manifesta el Preàmbul que la quarta vidual «no consisteix pròpiament en una quarta part del cabal relict, ja que la quarta part, com ja passava abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei, actua només com a límit màxim».

El tribunal d'instància, per tant, també ha de realitzar unes operacions comptables per calcular el cabal relict que permeti determinar la necessitat o no d'atorgar al supervivent la quarta vidual. Grosso modo haurà de determinar la necessitat real del supervivent i haurà de valorar tant els béns dels quals és titular el beneficiari com el causant. Per tant, s'ha d'establir el cabal relict, deduir-li els béns de l'herència atribuïts al supervivent i afegir el valor dels béns donats o alienats pel causant per un altre títol gratuït.

Els pressupòsits econòmics per tenir dret a la quarta vidual són els següents:

a) Càlcul i valoració per part del tribunal d'instància del patrimoni pertanyent al supervivent.

Diu el Preàmbul que «no es poden imputar a la quantia de la quarta els béns propis d'aquest (vidu o convivent), els que rebí per liquidació del règim econòmic, els que li puguin ésser atribuïts per causa de mort ni, menys encara, els seus ingressos presents o futurs. Lògicament, la tinença d'un patrimoni, l'adquisició de béns per algun títol hereditari i la perspectiva de futurs ingressos incideixen en els recursos de què hom disposa per a satisfer les pròpies necessitats i, per tant, mediatament repercuteix en el reconeixement del dret a la quarta i en el seu import».

L'art. 452-1 estableix que té dret a reclamar la quarta vidual el supervivent que no tingui recursos econòmics suficients per satisfer les seves necessitats vitals amb els seus

béns propis, amb els que li puguin correspondre per raó de la liquidació del règim econòmic matrimonial i amb el que el causant li atribueixi per raó de la mort o en consideració d'aquesta, amb independència que no els exigeixi o renunciï a ells. El Preàmbul de la Llei 10/2008, com hem indicat, afegeix la perspectiva de futurs ingressos com un altre motiu a tenir en compte per reclamar la quarta vidual.

El nou còmput establert en el CCCat, variant l'anterior criteri del CS, té en compte –com succeeix amb les llegendes–, el valor de l'actiu hereditari líquid (excloent el valor dels béns hereditaris atribuïts al vidu o al convivent supervivent), així com el valor de les donacions del causant. Així doncs, han de realitzar-se unes operacions comptables per calcular el patrimoni del supervivent (béns propis, béns adquirits per raó de la liquidació del règim econòmic matrimonial i béns atribuïts pel causant per causa de la mort o en consideració de la mateixa), tenint en compte:

- 1) La tinença de patrimoni propi: estarà constituïda per la totalitat dels béns o drets privats de que sigui titular el supervivent en el moment de la defunció del seu cònjuge o parella, entre els que haurà d'incloure's els sous i salaris procedents del seu treball –encara que no s'imputen prèvia capitalització, com succeïa amb el CS–, així com les donacions rebudes i els usdefruits constituïts a favor seu. Queden exclosos els adquirits entre el moment de la defunció i el de l'exercici del seu dret.
  - 2) Els béns que li corresponen per raó de la liquidació del règim econòmic matrimonial: el supervivent recupera els béns que havien estat formant part de la massa comuna en el règim econòmic que va subsistir durant la vida en comú. És una noció només aplicable als matrimonis i no a les parelles estables de fet.
  - 3) L'adquisició de béns per algun títol hereditari: la major part de la doctrina considera que el patrimoni del supervivent també estarà constituït per aquells béns adquirits pel mateix, bé perquè se'ls hagi atribuït el premort en les seves disposicions mortis causa –per testament o pacte successori, fins i tot quan el supervivent hagi renunciat a ells, consideració aquesta que no s'ha tingut en compte en el nou Codi–, o bé perquè els hagi adquirit per raó o en consideració de la mort del mateix (successió intestada i disposició legal). Així, per exemple, les pensions de la Seguretat Social (STSJC de 4 de desembre de 1989) i els capitals o pensions derivats de les pòlisses de les assegurances de vida o mutualitats rebudes en què el beneficiari sigui el supervivent.
- ESPIAU, en una interpretació àmplia, considera que «malgrat la dicció legal, crec que s'ha de mantenir la idea –vigent ja en el CS i que confirma l'art. 452-3 CCCat–, que els béns als quals és referènci el precepte són tots els adquirits pel beneficiari de la quarta vidual com a conseqüència de la mort del seu causant, amb independència del tipus de successió que es tracti, així com també els adquirits en consideració a aquesta defunció».
- 4) La perspectiva de futurs ingressos avaluable en el moment de la defunció: els ingressos futurs susceptibles de ser produïts pels seus béns o drets han de poder avaluar-se en el moment de la defunció del cònjuge o convivent, per la qual cosa les meres expectatives futures no són motiu per excloure al supervivent del seu dret a la quarta vidual.

Així, la massa patrimonial del supervivent inclourà qualsevol bé que li correspongui al mateix, amb independència del seu origen i títol, i que existeixi de forma real en el moment de la defunció del causant, o bé, tractant-se d'ingressos futurs, quan el valor de les rendes i fruits pugui determinar-se i quantificar-se amb certesa en el moment de la defunció. Sensu contrario, el dret a la quarta vidual subsisteix quan el supervivent, després de la mort del seu cònjuge o convivent, va a millor fortuna en veure

incrementat el seu patrimoni amb l'adquisició de béns que no existien en el moment de la defunció o que el jutge no va poder quantificar en el seu moment.

Una vegada calculat el patrimoni del supervivent, ha de valorar-se referint sempre els béns al moment de la mort del causant, amb independència del valor previsible que en el futur poguessin produir els possibles fruits o rendes (STS de 14 d'octubre de 1971). Per això haurà de tenir en compte la capitalització de salaris, rendes i la resta de béns monetaris a l'interès legal dels diners. El Preàmbul ja és conscient que «cal tenir en compte, en aquest punt, que la regulació anterior de la quarta vidual, a la qual s'havien d'imputar, a efectes de disminuir-la, els salaris, les rendes o les pensions que percebia el vidu, capitalitzats a l'interès legal del diner, havia fet inviable en molts casos la seva reclamació o l'havia reduïda, injustament, a imports insignificants»

b) Càlcul i valoració per part del tribunal d'instància del cabal hereditari.

El còmput de la quarta vidual està regulat en l'art. 452-3 el qual estableix que: «per a calcular la quarta vidual, és parteix del valor dels béns de l'actiu hereditari líquid en el moment de la mort del causant i es descompta només el valor dels béns de l'herència atribuïts al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella supervivent. A la quantitat resultant s'ha d'afegir el valor dels béns donats o alienats pel causant per un altre títol gratuït, aplicant-hi les regulacions de l'article 451-5.b, c i d, però sense incloure-hi les donacions fetes al cònjuge vidu o al convivent supervivent».

Entre els béns hereditaris sobre els quals ha de satisfer-se la quarta vidual s'ha d'incloure tot allò que forma part de l'herència, amb independència de l'atribució última de cadascun d'aquests béns, referint-ho al valor que tinguin en el moment de la mort del causant, quedant fora, per tant, l'aixovar domèstic.

El redactat d'aquest article és nou i s'assembla al de les regles per al còmput de la llegítima de l'art. 451-5, excepte que les donacions fetes al supervivent no es tenen en compte.

Encara que no hi hagi una menció expressa en l'art. 452-3, s'ha de tenir en compte la disposició de l'art. 451-5.a, precisament per les similituds entre la llegítima i la quarta vidual. Així doncs, dels béns de l'actiu hereditari han de deduir-se els deutes hereditaris i les despeses «de la darrera malaltia i de l'enterrament o la incineració» (art. 451-5.a), entenent aquesta última en el sentit ampli de les despeses que produeix el funeral (461-19.a).

L'art. 452-3 estableix que solament pot –només–, descomptar-se dels deutes hereditaris el valor dels béns de l'herència atribuïts al mateix supervivent, la qual cosa fa disminuir la base de càlcul de la quarta vidual.

A aquest resultat anterior i aplicant les normes del ja referit article que regula el còmput en la llegítima, per determinar la base de la detracció en el còmput ha d'afegir-ne el donatum, és a dir, el valor dels béns donats o alienats pel causant a qualsevol persona per un altre títol gratuït en els deu anys que precedeixen la seva defunció, excepte els donats al supervivent i les liberalitats d'ús, en el valor que se'ls atribueix en el moment de l'obertura de la successió (art. 451-5.c), fins i tot quan els hagi alienat o els béns s'hagin perdut per culpa seva. Les donacions realitzades pel premort al supervivent es consideren béns propis i hauran de tenir-se en compte en el resultat final, perquè el supervivent no respon pels deutes hereditaris.

El Preàmbul ja indicava que «s'introdueixen per al càlcul de la quarta regles anàlogues a les de la llegítima, i també es permet reduir o suprimir llegats i donacions aplicant-hi les regles sobre inoficiositat legitimària».

Es refereix a l'acció que poden exercitar conjuntament el supervivent i els hereus del causant per reduir o suprimir alguns llegats, donacions i altres atribucions per causa de mort a fi de preservar el valor de l'actiu hereditari líquid per afrontar el pagament de la quarta vidual (art. 452-5). ROCA TRIAS, aplicant les disposicions dels arts. 451-22, 451-23 i 451-24 de la llegítima, considera que «l'article estableix un sistema d'inoficiositat de llegats i donacions semblant a l'establert per a la llegítima en l'article 451-22. En principi, si l'hereu no pot fer el pagament de la quarta amb l'actiu hereditari líquid, tant el cònjuge o el convivent supervivent com l'hereu poden exercir l'acció per reduir-les. És poden reduir totes les donacions i llegats llevat d'aquelles que s'hagin atribuït als legitimaris en concepte de llegítima o que siguin imputables, en la part corresponent a la respectiva llegítima». En definitiva, com no poden reduir ni suprimir els llegats i donacions fets en concepte de llegítima o imputables a aquesta a la part corresponent a la seva quantia, cal interpretar que, quan es produeix un conflicte entre legítimes i quarta vidual, primen les primeres.

Finalment, encara que el supervivent no respon pels deutes hereditaris, aquests li afecten en virtut de les normes de còmput de l'art. 452-3.

c) Absència de recursos econòmics suficients en el supervivent per satisfer les seves necessitats vitals mantenint un estatus similar al que gaudia en vida del difunt.

El jutge, un vegada analitzats els resultats de les operacions de càlcul i valoració del cabal hereditari del difunt, així com del patrimoni del supervivent, ha de ponderar aquests resultats amb els criteris orientatius en numerus apertus de l'art. 452-2 aplicats al supervivent, a saber: s'ha de tenir en compte el nivell de vida de què gaudia durant la convivència i el patrimoni relict, i també la seva edat, l'estat de salut, els salaris o rendes que estigui percebent, les perspectives econòmiques previsibles i qualsevol altra circumstància rellevant.

Històricament, s'atribuïa la quarta vidual al supervivent que no tingués béns suficients que li permetessin una cògrua sustentació –és a dir, un nivell de vida digne–. Els jutges interpretaven aquest concepte jurídic ad casum segons la realitat social en què havia d'aplicar-se el precepte, és a dir, el temps, el lloc i les circumstàncies concretes concomitants al supervivent, entre les que estava el propi patrimoni relict i el nivell de vida que havia estat portant el matrimoni (SAP de Barcelona de 3 de juliol de 2000; 18 de novembre de 2005).

El Preàmbul de la Llei indica que «en lloc del paràmetre de la cògrua sustentació, lligat a una concepció social en declivi de la viduïtat, el llibre quart recorre al de satisfacció de les necessitats». Així doncs, actualment, la referència no és la cògrua sustentació, sinó la suficiència de mitjans econòmics propis. El text legal diu que s'ha de tenir en compte el nivell de vida que gaudia durant la convivència, al costat d'altres paràmetres expressos i a qualsevol altra circumstància rellevant que pugui apreciar el tribunal. Per tant, ni el nivell de vida anterior del beneficiari –i no dels consorts, com anteriorment– és l'únic criteri, ni la norma exigeix una equivalència exacta entre els nivells de vida anterior i posterior a la defunció.

Els vaivens econòmics personals, familiars i socials, amb ràpides i imprevisibles fluctuacions en el mercat borsari i immobiliari i amb un elevat índex d'atur laboral, que la recent crisi econòmica mundial ha posat de manifest, introdueixen nous elements que dificulten l'apreciació judicial a l'hora d'establir l'equivalència entre el nivell de vida del passat i el que previsiblement podria haver continuat portant un matrimoni o una parella de fet en cas que no hagués mort un dels seus membres.

El supervivent no té un dret a créixer en la successió del premort. La finalitat de la quarta vidual no és dotar el supervivent de nous mitjans econòmics que millorin el seu nivell de vida, perquè podria significar un lucre abusiu i injustificat (STSJC de 26 de gener de

1995), sinó restablir l'equilibri econòmic en el supervivent perquè existeixi una equivalent continuïtat entre els nivells de vida que gaudia amb anterioritat i posterioritat a la defunció del cònjuge o convivent. Més que determinar un idèntic nivell de vida anterior i posterior a la defunció, el jutge ha de vetllar perquè la quarta vidual serveixi perquè el supervivent continuï mantenint un nivell de vida el més semblant possible al que havia estat portant amb anterioritat, ponderant de forma equitativa la totalitat dels criteris orientatius de l'art. 452-2.

El tribunal, en la seva valoració, ha d'apreciar si existeix o no el dret a reclamar la quarta vidual, en cas que els béns del supervivent siguin, respectivament, suficients o no. El patrimoni relict serveix per determinar, comparativament, la concurrència o no del pressupost de la necessitat.

5. Requisits jurídics per a la reclamació de la quarta vidual als hereus

Un vegada que el tribunal ha resolt sobre la petició del supervivent respecte al seu pretès dret a obtenir la quarta vidual amb una resolució afirmativa que concreta l'import a reclamar, neix en el supervivent una pretensió personal contra els hereus per reclamar-los, judicial o extrajudicialment, que la facin efectiva en la quantitat fixada judicialment amb les corresponents capitalitzacions a l'interès legal dels diners, que els hereus hauran de fer efectiva pagant-la en diners o bé en béns de l'herència.

La reclamació i pagament de la quarta vidual està regulada en l'art. 452-4, el qual estableix que

- 1) «La quarta vidual confereix acció personal contra els hereus del causant al cònjuge vidu o al convivent en unió estable de parella supervivent en el qual concorrin els requisits que estableix l'article 452-1.
- 2) L'hereu o les persones facultades per a fer el pagament poden optar per fer-lo en diners o en béns de l'herència, d'acord amb els normes sobre el pagament de la llegítima.
- 3) La quarta vidual merita interès des que és reclamada judicialment.
- 4) El cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent pot sol·licitar que la demanda de reclamació de la quarta vidual s'anoti preventivament en el Registre de la Propietat».

a) El supervivent té una pretensió personal contra els hereus del causant mitjançant demanda de reclamació del pagament de la quarta vidual (art. 452-4.1) i, si escau, mitjançant una acció per reduir o suprimir llegats, donacions i altres atribucions per causa de la mort. Sent la reclamació del pagament de la quarta vidual un dret de crèdit personalíssim del supervivent, no li confereix al mateix la qualitat d'hereu ni un dret a créixer en la successió del difunt i, en conseqüència, la seva acció per reclamar-la és, igualment, personal i, per tant, quan mor sense haver exercit l'acció, aquesta no es transmet als hereus del supervivent (art. 452-6.1c).

ESPIAU assenya la que quan el beneficiari de la quarta vidual és igualment l'hereu del causant, aquest dret té una configuració personal o de crèdit perquè el seu dret es limita no a redamas, sino a retenir els diners o béns hereditaris en la quantia necessària per satisfer

les seves necessitats (art. 452-5.1). En el cas d'aquest supòsit –afirma l'autor–, es tractaria d'una facultat vinculada al dret de propietat.

Posteriorment desenvoluparem l'extinció del dret a la quarta vidual per circumstàncies sobrevingudes.

ROCA I TRIAS considera que, a 'priori', res impedeix que en la successió intestada, el vidu o el convivent estable que tinguin dret a obtenir l'usdefruit, puguin igualment reclamar la quarta vidual.

Quan l'actiu hereditari líquid no permeti el pagament mitjançant béns de l'herència per ser aquesta insuficient, pot el supervivent –sigui o no hereu–, igual que els hereus del causant, en el termini de quatre anys des del moment de la mort del causant (art. 451-24.2), exercir una acció per reduir o suprimir llegats o donacions mortis causa i inclús inter vivos (ESPIAU) atorgats pel premort –a excepció de les legítimes o dels imputables en tal concepte, aplicant en aquest cas les normes de l'acció d'inoficiositat legitimària (art. 452-5.2)–, aconseguint, a més, el reingrés en el patrimoni hereditari dels béns necessaris amb els que fer front a la quarta vidual.

L'art. 452-5 ho estableix de la següent manera:

- 1) «Si el valor de l'actiu hereditari líquid no permet a l'hereu fer el pagament de la quarta vidual amb béns de l'herència o, si escau, per a retenir-la sense detriment, el cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent i els hereus del causant poden exercir una acció per a reduir o suprimir llegats, donacions i altres atribucions per causa de mort.
- 2) No es poden reduir ni suprimir els llegats, les donacions i les altres atribucions fetes en concepte de llegítima o que hi siguin imputables, en la part corresponent a la quantia de la llegítima.
- 3) S'apliquen a l'acció de reducció o supressió de llegats, donacions o altres atribucions patrimonials les normes reguladores de l'acció d'inoficiositat legitimària»
  - b) Dret dels hereus a optar entre fer efectiva la quarta vidual adjudicant al supervivent en propietat béns hereditaris o el seu import equivalent.

La Llei remet als articles que regulen el pagament de la llegítima, es a dir, als articles 451-11, 451-12 i 451-13. La Llei no regula que la detracció hagi de verificar-se d'una vegada, per la qual cosa podrà fer-se en diverses. Tampoc exigeix que, en cas de pagament mitjançant béns de l'herència, aquests siguin els de millor condició. Finalment, encara que no està contemplat legalment, res impedeix que els hereus satisfacin voluntàriament el que, per pacte amb el supervivent o motu proprio acceptat pel supervivent, considerin que ha de correspondre en funció de la quarta vidual, evitant així la seva reclamació judicial. No obstant això, «a diferència del seu model legitimari, en matèria de còmput i pagament, no son possibles (entre ambdós cònjuges o convivents) les transaccions expressives sobre la quarta vidual abans del naixement. La diferent naturalesa del dret i l'existència d'una comunitat de vida impedeix que els cònjuges és facin atribucions amb renúncia expressa al possible 'suplement' per quarta vidual» (LAMARCA).

Un vegada que s'inicia el pagament en diners o en béns, el supervivent pot exigir que el romanent se li continuï pagant de la mateixa manera (art. 451-11.2), podent, en tot cas, recórrer judicialment si discrepa respecte al valor dels béns assignats (art. 451-12.1).

Una vegada que l'hereu o les persones amb facultats per fer-ho segons les disposicions de les legítimes han pagat la quarta vidual (art. 452-4.2) i el supervivent ha rebut els

béns o l'import respectiu, no es preveu motius per restituir-los, a diferència del que succeïa en el CS.

- c) Dret del supervivent a l'anotació preventiva de la demanda de reclamació de la quarta vidual en el Registre de la Propietat.

En tractar-se d'un dret personal, aquesta és l'única garantia que se li reconeix al supervivent. ROCA I TRIAS considera que «no sembla convenient reconèixer al supervivent el dret a interposar el judici de testamentària, ja que solament és un creditor de l'herència. Malgrat això, la STS de 14 de desembre de 1979 el reconegué a una vídua, tot i que això suposa una desviació de la doctrina catalana» (p. 591).

- d) Dret del supervivent a obtenir la quarta vidual en quantitat actualitzada amb el corresponent interès legal des del moment que la va reclamar judicialment.

ESPIAU critica aquesta consideració perquè creu que contradiu el que disposen els arts. 1100 i 1101 CC i les disposicions anteriors de la quarta vidual i les de la llegítima, que meritaven els interessos moratoris des de la reclamació judicial o extrajudicial. En tot cas, la reclamació interromp la prescripció de la pretensió i fa incórrer en mora als hereus, quedant subjectes a indemnitzar danys i perjudicis.

6. Extinció de la quarta vidual

Havent estat reconegut judicialment el dret a la quarta vidual i, en conseqüència, l'acció perquè el supervivent pugui reclamar-la als hereus del causant, no obstant això, poden sobrevenir determinades circumstàncies que comportin l'extinció d'aquest dret, com així ho preveu l'art. 452-6, relatiu a l'extinció del dret a reclamar la quarta vidual, encara que stricto sensu es refereix a l'extinció de l'acció per reclamar la quarta vidual, establint que el dret a reclamar la quarta vidual s'extingeix:

- Per renúncia feta després de la mort del causant.
- Per matrimoni o convivència marital amb una altra persona, després de la mort del causant i abans d'haver-lo exercit.
- Per la mort del cònjuge vidu o el convivent en unió estable de parella supervivent sense haver-lo exercit.
- Per suspensió o privació de la potestat del cònjuge vidu o convivent supervivent, per causa que li sigui imputable, sobre els fills comuns amb el causant.

I afegeix al punt 2 que la pretensió per a reclamar la quarta vidual prescriu al cap de tres anys de la mort del causant».

Aquest article regula tant l'extinció del dret a reclamar la quarta vidual com la prescripció de la pretensió per reclamar-la al cap de tres anys des de la mort del causant. Finalment, s'extingeix la condició de beneficiari de la quarta vidual quan aquesta ha estat satisfeta adequadament.

Els supòsits d'extinció són els següents:

- Renúncia a la quarta vidual dut a terme pel supervivent després de la mort del causant.

La renúncia pot ser tàcita o expressa i mai en perjudici de tercers de bona fe.

ROCA I TRIAS distingeix entre la renúncia del dret a la quarta vidual—que extingeix el dret a reclamar la quarta vidual—, i la renúncia a l'atribució mortis causa feta pel difunt, en aquest cas no s'extingeix la quarta vidual. Tot i que aquesta atribució successòria ve determinada per llei de forma necessària, GARRIDO MELERO, com ja hem assenyalat, apartant-se de la doctrina majoritària, advoca per la llibertat de l'autonomia de les voluntats dels cònjuges per pactar el que sigui del seu interès a fi de resoldre la seva situació econòmica present i futura, incloent la prèvia renúncia a la quarta vidual.

- Per matrimoni o convivència marital amb una altra persona, després de la mort del causant.

No s'exigeix que la convivència marital sigui una unió estable de parella de fet, tal com ve contemplada en la LUEP.

En ambdós casos s'extingeix la quarta vidual sempre que la nova parella o les noves noces es produeixin abans de la reclamació, abans d'haver-lo exercit (el dret a reclamar la quarta vidual) (art. 452-1,1b). Sensu contrario, no s'extingeix la quarta vidual quan la relació afectiva neix una vegada s'ha exercit el dret, reclamant la quarta vidual.

ROCA I TRIAS considera que pròpiament no es tracta d'una pèrdua del dret, perquè encara no s'ha percebut la quarta vidual reclamada. Igualment afirma que aquesta causa provoca ex tunc la pèrdua de l'any de viudetat de l'art. 36.2 CF, però no la pèrdua de l'usdefruit intestat (art. 442-4.3) i considera, finalment, que es perd la quarta vidual per la suspensió o privació de la potestat per causa que sigui imputable al supervivent quan incompleixi les funcions pròpies de la potestat establertes en els arts. 143 i següents del CF.

- Per prescripció deguda a la mort del supervivent abans si hagués exercit el dret a reclamar la quarta vidual.

Afirma el Preàmbul de la Llei, que «en consonància amb el caràcter finalístic d'aquesta atribució patrimonial, s'estableix que aquesta s'extingeix si el vidu o el convivent mor sense haver-la reclamada».

El supervivent té un dret personalíssim a reclamar la quarta vidual, però una vegada reclamada judicialment en forma i temps, llavors es transmet als hereus del mateix. En aquest cas, LAMARCA considera que «si el supervivent ha iniciat la reclamació judicial i mor abans de finalitzar el procés, entenc que només tindria sentit adjudicar-la pel cost d'atendre les seves necessitats fins al moment de la mort, si aquestes no han quedat prou cobertes per l'any de viduitat».

En conseqüència, quan el supervivent mor dins els tres anys posteriors a la defunció del causant sense haver reclamat judicialment el seu dret a la quarta vidual, aquesta queda extingida i, per tant, no es transmet als seus hereus.

La pretensió per reclamar la quarta vidual prescriu al cap de tres anys de la mort del causant, per la qual cosa si el supervivent mor després dels tres anys, no tenint ja el mateix dret a la pretensió, evidentment no podrà transmetre-la als seus hereus.

No obstant això, si dins els tres anys posteriors a la defunció del causant, el supervivent va reclamar el seu dret llavors, en cas de defunció del supervivent, el seu dret es transmet als seus hereus.

- Per suspensió o privació de la potestat del supervivent sobre els fills comuns haguts amb el causant, sempre que la causa li sigui imputable.

Aquest supòsit no és pròpiament un cas d'extinció sinó una causa sobrevinguda de privació del dret que poden al·legar els hereus a la seva oposició. GARRIDO MELERO, per

l'incompliment de l'obligació familiar d'atenció dels fills, els equipara als usdefruits de regència.

La quarta vidual ja adquirida es perd si el supervivent abandona o descuida greument els fills comuns menors d'edat. En tant és un dret adquirit, el supervivent que ho perd no haurà de restituir els fruits percebuts, com expressament es deixa en l'art. 385 CS. No obstant això, la pèrdua d'aquesta potestat, a tenor del 452-6, sembla no tenir efectes quan es produeix després de la reclamació de la quarta vidual.

e) L'extinció de la pretensió a reclamar la quarta vidual.

Regulat en el segon paràgraf de l'art. 452-6 CCCat, la pretensió s'extingeix al cap dels tres anys de la defunció del causant. Aquest termini es pot veure alterat per les disposicions transitòries (DT 8a Llei 10/2008 i DT única Llei 29/2002, de 30 de desembre, relativa al Llibre I CCCat Civil català).

Quan s'extingeix la quarta vidual per algun dels anteriors supòsits, la quantitat que hauria correspost a la quarta vidual passa a incrementar l'herència mateixa.

Bibliografia

AAVV, Derecho de sucesiones vigente en Catalunya, Tirant el Blanch, 2a ed., València 2008, 267-274. –ESPÍAU ESPÍAU, S., La Quarta Vidual en el Codi Civil de Catalunya, en Revista Jurídica de Catalunya, 3-2009, 639-678. –GARRIDO MELERO, M., Derecho de sucesiones, vol. I, La planificación sucesoria, 2a ed., Marcial Pons, Barcelona 2009, 118-121, 830-833, 999-1004. –LAMARCA MARQUÈS, A., Relaciones familiares i atribucions successòries legals. Novetats en la regulació de la llegítima i la quarta vidual, en XV Jornades de Dret Català a Tossa, 263-305. –LARRONDO LIZARRAGA, J., El nuevo Derecho Sucesorio Catalán: Análisis del Libro IV del Código Civil de Cataluña, Bosch, Barcelona 2008, 584. –PUIG FERRIOL, L. i ROCA TRIAS, E., Institucions de Dret Civil Catalán, vol. III, Dret de Successions, Tirant el Blanc, 7a ed., València 2009, 581-592. –RIBOT IGUALADA, J. (coord.), El nou dret successori del Codi Civil de Catalunya: Materials de les Quinzenes Jornades de Dret Català a Tossa, Girona 2009, 616.

PART IV

Adquisició de l'herència

- Adquisició i repudiació de l'herència
- El dret d'acréixer
- La comunitat hereditària
- La partició i la col·lació
- La protecció del dret de l'herència